

INHOUD

De laatste liefde van mijn moeder 7

De helaasheid der dingen 241

Kaddisj voor een kut 491

DE LAATSTE
LIEFDE VAN
MIJN MOEDER

Martine Withofs kon met weinig tevreden zijn in het leven, al was dat niet helemaal haar eigen verdienste: ze had nooit veel gehad, dan gaat dat weinige ergens wenen. Hoe dan ook; zij kon, om maar iets te zeggen, oprecht gelukkig zijn met een teevee. Niets meer, niets minder,... een teevee! Misschien had dat te maken met haar geboortjaar, waarin het geloof in de televisie werd uitgeschreeuwd als een compagnon, een wapenbroeder in de kruistocht ter verbanning van de Belgische achterlijkheid en vulgariteit, als een hulpmiddel ter verspreiding van kennis en cultuur onder de oppervlakkige bierdrinkers en viswijven. Martine werd namelijk geboren in het jaar waarin de pot overheidsgeld werd gebruikt om met de televisie die hele simpele gemeenschap van boertige mosseleters eindelijk opgevoed, verheven en veredeld te krijgen. Zij zag het levenslicht in precies die herfst van 1953 waarin het Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-Omroep de eerste televisiebeelden op zijn te beschaven bevolking losliet: het programma *Panora-*

ma met een uitzending over de Venetiaanse schilderkunst. Dat doet iets met een mens. Zoiets moet zijn sporen nalaten op het karakter.

En het is waar, weinig was Martine gedurende haar eerste negenentwintig levensjaren gelukkig geweest. Maar áls ze het was geweest, dan had de teevee daar dikwijls voor iets tussen gezeten.

Om te beginnen had ze snel geleerd tevreden te zijn met het simpele feit dat het televisietoestel functioneerde. Alleen nog maar dat, functioneren, zonder meer. Het vroeg dan inderdaad soms veel geduld en een stel goede benen om dat bakje aan de praat te krijgen. De kilometers die Martine alles bij elkaar heeft afgelegd terwijl ze met een antenne door de hele woonkamer liep op zoek naar een deftige ontvangst zijn niet gering en het hoeft dan ook niemand te verbazen dat zowel de overstap van antenne naar kabeltelevisie als de uitvinding van de afstandsbediening er later toe hebben bijgedragen dat Martine zich opeens om calorieën en spataders moest bekommeren. Of zoals haar huisarts het formuleerde net voor hij haar een sessie aerobics voorschreef: 'Wat niet beweegt is dood!'

Soms lag het probleem met de ontvangst niet aan de antenne of aan de mistige weersomstandigheden, maar moest ze gewoon het toestel een paar stevige dreunen geven om het opnieuw aan de praat te krijgen. Geen enkele handleiding die erover repte maar proefondervindelijk wist iedereen: met elektronica ging men best

om zoals men deed met onwillige kinderen. Al woei er in pedagogische kringen wel een andere wind die vooral door de onwillige kinderen zelf als verfrissend werd ervaren.

Pas helemaal geslaagd was Martines avond wanneer het volksverheffende televisietoestel probleemloos beelden uit de lucht plukte én de serie *Home Is Where My Children Cry* op het menu stond. Een gevoel dat alleen maar overtroffen kon worden wanneer Charlotte Goldrush, de tirannieke en achterbakse bitch uit deze 1438 afleveringen tellende kijkverslaving (een rol die met zo'n gemak werd vertolkt door Jane Wyman, in het ware leven overigens de ex van president Reagan, dat men gerust mocht spreken van een geval van doorgedreven typecasting),... wanneer die Charlotte Goldrush dus een nederlaag werd aangesmeerd, bij voorkeur door haar eigenste dochter, Emma Goldrush, die op haar beurt ook best sporen van karakterstoornis vertoonde. Als dat gebeurde beleefde Martine een topavond.

Staande aan haar strijkplank, geflankeerd door twee volle wasmanden (want zij streek alles, ook kousen, ja, zelfs onderbroeken, en hulde vervolgens alles in een wolk stijfjes uit de heilige spuitbus van het merk Remy) volgde zij de lotgevallen van de verdorven familie Channing en was zij gelukkig. Niet dat ze dan van haartop tot teentip doorweekt was van geluk zoals het werd voorgesteld in de reclamefilmpjes van Timotei haarshampoo, de endorfines stroomden om het zo te zeggen niet rijke-

lijk door haar bloedvaten, neen, het was eerder de tijdelijke afwezigheid van ongeluk die haar een gevoel van innerlijke vrede bezorgde.

In de jaren die ze eindelijk achter zich had gelaten was ze doorgaans al aan haar tweede mand strijk begonnen wanneer haar echtgenoot straalbezopen en nog steeds in zijn werkkledij binnen kwam gestrompeld, brallend: 'Zit gij nu weeral naar dat strontprogramma op teevee te kijken!'

Hoewel zij met deze echtelijke ongehoorzaamheid het risico op een pak slaag nam, antwoordde ze hem: 'Als gij heel de avond op café zit heb ik niets anders te doen dan naar strontprogramma's te kijken!'

Waarop hij weer, een man van het laatste woord ten slotte: 'Ik zit net op café om te vluchten voor die strontprogramma's van u, ge moet de feiten niet verdraaien.' Daarna vroeg hij waar zijn eten bleef en beval hij haar om zijn maaltijd zo snel mogelijk op te warmen, of hij zou nog weleens op het gedacht kunnen komen om die kijkkast van haar kapot te slaan.

Een aanhanger van de androcentrische levensvisie, duidelijk.

De jaren tachtig van de twintigste eeuw waren een zegen voor echtgenotes van om opgewarmd eten schreeuwende dronkenlappen, nu de markt overspoeld werd met magnetrons, een uitvinding uit de jaren dertig

doch recentelijk pas op punt gesteld voor huishoudelijk gemak. Wat eveneens hielp was de stilaan groeiende sociale aanvaardbaarheid van echtscheidingen. Martine zou haar hoop overigens op dat laatste moeten stellen, een magnetron was sowieso onbetaalbaar geweest voor een gezin waarin het budget compleet aan Romy Pils opging.

Maar nu was ze gelukkig, veel gelukkiger eigenlijk dan ze ooit met de hulp van *Home Is Where My Children Cry* was geweest, en ze nam er haar tijd voor om voluit te beseffen dát ze het was. Hier, in dit dorpje van tien vliengscheten groot, gelegen in het Zwarte Woud, waar ze op vakantie was, de eerste vakantie van haar met haar nieuwe man, Wannes, Impens Wannes, en het kind dat ze, samen met een paar kookpotten, een stofzuiger, een sofa en het eerder genoemde televisietoestel had overgehouden aan haar eerste huwelijk.

Het was stil in dit dorp. En hoewel ze weinig reden had om zich over te leveren aan een ontwakende nostalgische aard, deed deze stilte haar denken aan het straatje uit haar kinderjaren, een cul-de-sac, een straat die als een blindedarm was aangesloten op het wegennet en waarin nooit een wagen kwam. En toen de eerste wagen daar die straat in reed, het moest er ooit eens van komen, een Ford Consul was het, viel hij in panne, hetgeen de hele buurt besmette met een hardnekkige vorm

van vooruitgangspessimisme. Het wantrouwen tegenover de automechanica zou pas omslaan toen er zich in één en dezelfde zomer twee gevallen van een hartinfarct voordeden. De eerste patiënt, Germaine Naesens, werd met haar negentig kilogrammen op het bagagerek van een fiets gezet en naar het hospitaal gereden, waar ze nooit levend is aangekomen. Het tweede geval, Ludo Boesmans, werd met de ambulance opgehaald en zou nadien opnieuw zijn gewoonte hervatten om dagelijks vijftien Torpedo Natural-sigaren te paffen, om uiteindelijk tweeëndertig jaar, vier maanden en eenentwintig dagen na de chirurgische oprekking van zijn kransslagader vloekend te sterven aan de ongeneeslijke aandoening genaamd: ouderdom.

Deze herinnering ophalend vroeg Martine zich af hoeveel kelder een feit kon krijgen vooraleer het fictie werd. Vooraleer de vaak herhaalde overdrijvingen voor waarheid werden genomen, of liever, waarheid wérden. Maar de stilte die in dit Duitse gehucht hing was onomstotelijk de stilte uit haar kindertijd.

Ze keek naar de haar omringende velden, de zachte glooiingen, de bomen waarin de vogels vrolijk drukte maakten, de lucht die leek te zijn gekleurd met potlood nummer 161 uit een doos crayons van Caran d'Ache. Ze voelde de zon gezapig branden op haar armen, dacht daarbij nog niet aan huidkanker, nipte van haar kop koffie en was gelukkig, misschien wel op het hoogtepunt van haar leven.

Toen vroeg haar zoon Jimmy verveeld of ze nog lang zouden blijven zitten op dat terras en was Martine al over haar hoogtepunt heen.

‘Wat zou je ervan denken indien wij deze zomer eens op reis gingen’, had Wannes gevraagd en hij voegde er meteen aan toe: ‘Wij, met ons drietjes’, waarmee hij te kennen gaf ook Jimmy, tenslotte toch het kind van een ander, te willen dulden gedurende zijn schaarse vakantiedagen.

Uiteraard was Wannes liever een relatie begonnen met iemand zonder verleden, of dan alleszins toch met iemand zonder kinderen. Maar blijkbaar hadden vrouwen eerst een rothuwelijk nodig vooraleer ze in staat waren verliefd op hem te worden. Het omgekeerde was evenzeer juist: ook zijn amoureuze gevoelens bleken makkelijker moeders dan maagden als doelwit uit te kiezen. Hij kon zich daar niet tegen blijven verzetten. Wou hij niet eindigen als een treurige vrijgezel of een kloosterbroeder, dan had hij zich te verzoenen met zijn lot. En hij stortte zich in een affaire met Martine die al een kind op de teller had. Een geluk bij een ongeluk, want hij had evengoed kunnen vallen op een vrouw die